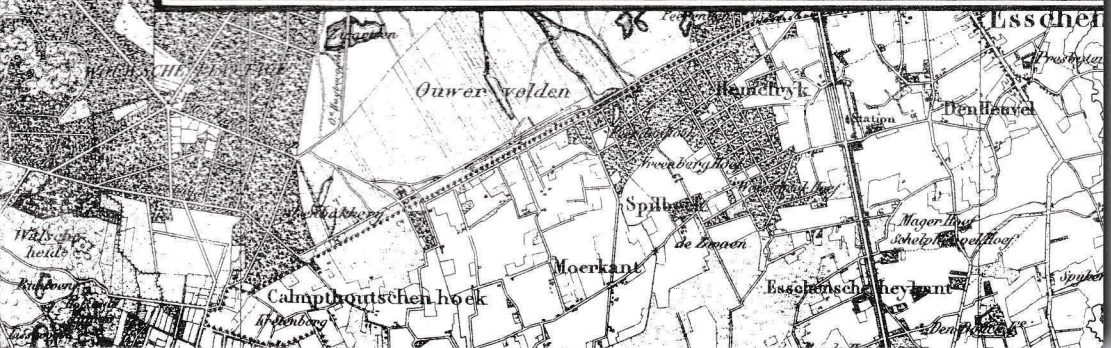

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
WOUW

4-'96

Catechismusles gaat boven alles

Ouderen zullen zich ongetijfeld nog herinneren hoe belangrijk de catechismusles was in de periode van het "Rijke Roomsche Leven". De artikelen moesten van buiten geleerd worden en de kinderen werden aan een streng verhoor door de pastoor of kapelaan onderworpen. Ongetwijfeld vonden de kinderen dit behoorlijk vervelend, maar een verslag van de schoolinspecteur uit 1869 bewijst dat het nog erger kon.

De Wouwse schoolkinderen kregen amper nog les, omdat een groot deel van de dag de aandacht opgeëist werd door het "geestelijk" onderricht. De resultaten in de leervakken waren er dan ook naar! Misschien waren de Wouwse schoolkinderen wat hardleers of waren de Wouwse geestelijken wel erg recht in de leer, want de geestelijkheid vond de achterstand in het onderwijs kennelijk minder belangrijk, gelet op de onbuigzame opstelling. Zo onbuigzaam, dat de inspecteur alarm slaat bij de gemeenteraad en verzoekt maatregelen te nemen tegen de "onwettige situatie".

In de brief aan de Wouwse gemeenteraad doet A.J.L. de Roock, "schoolopziener in het XIIIe district van Noordbrabant" verslag van zijn bevindingen bij zijn bezoeken aan de scholen. En daarin komen de beide Wouwse scholen er niet best van af.

"Niet zoo gunstig, ja veeleer ongunstig, was mijn oordeel over het onderwijs der jeugd in de kom der gemeente", schrijft hij.

Toen de inspecteur 's ochtends om kwart over negen aankwam op de R.K. meisjesschool trof hij er maar een tiental meisjes aan, dat lager onderwijs genoot. Zo'n vijftig kleinere meisjes zaten in een ander lokaal te breien.

4

"Eén der oudere meisjes", aldus de inspecteur, "loste een gemakkelijk vraagstukje op, de anderen konden slechts lezen, en sommige werktuigelijk eenige hoofdregels van 't rekenen uitvoeren. Alle stonden onder leiding van ééne hulponderwijzer; de hoofdonderwijzer was reeds geruimen tijd afwezig".

Op de vraag waar de overige kinderen waren, werd geantwoord dat ze de catechesatie bezochten. Volgens het verslag kwamen er rond kwart over tien nog enkele leerlingen bij, maar vulde het schoolplein van de meisjesschool zich ook *"met eene bende jongens, oogenschijnlijk van 9-11 of 12 jaar"*, die ook uit de catechismus kwamen en de rest van de ochtend christelijk onderwijs op de meisjesschool kregen. De lessen voor de meisjes begonnen zo tegen half twaalf en duurden maar een uur.

"Vermits er 's namiddags niets meer aan gedaan wordt, zoo zal het wel onnoodig zijn te zeggen, hoe de toestand van dat onderwijs bij haar is", aldus de inspecteur.

In zijn daaropvolgend bezoek aan de openbare school treft de inspecteur precies aan wat hij verwacht: de schoolbanken in de middelste en hoogste klassen zijn gedeeltelijk onbezet. Oorzaak daarvan is wederom het catechismusonderwijs, want de hoofdonderwijzer verklaart dat de kinderen van 10, 11 en 12 jaar 's winters de school niet in de ochtenden bezoeken, omdat het "catechetisch onderricht" dit in de weg staat.

"Het wordt hoog tijd, dat het mogelijke worde beproefd, om aan dit onordelijk schoolgaan en schoolhouden een eind te maken, zal het onderwijs in Uwe zoo belangrijke gemeente niet beneden het normaal peil blijven", aldus De Roock.

Hij schrijft verder dat hij al eerder pogingen ondernomen heeft om de situatie te veranderen, maar dat hij daarin niet geslaagd is. Het enige resultaat is volgens de inspecteur geweest dat *"geheel in strijd met de wet"*, -(in de brief dik onderstreept)-, op sommige dagen de jongens vanaf elf uur de catechismus van buiten leren. Ze krijgen daardoor nog steeds een half uur minder onderwijs in de ochtenduren en dat is, staat te lezen

*"toch de beste tijd om wat te leren; na het eten zijn
noch onderwijzer, noch leerlingen bijzonder opgewekt".*

Wat elders wel kan, kan in Wouw blijkbaar niet, want de inspecteur verzucht figuurlijk dat op veel andere plaatsen de uren wel gewijzigd zijn en school en godsdienstonderwijs elkaar niet belemmeren, maar steunen. De Wouwse kinderen krijgen, constateert De Roock, nu hooguit van negen tot elf les, terwijl de wet voorschrijft dat de tijdstippen van half negen tot half twaalf dienen te zijn. Wanneer de raad deze wettelijke eisen niet toe wil passen zal, volgens de inspecteur, de onderwijzer zich daaraan in ieder geval moeten houden, *"wil hij zich niet aan wetsovertreding en de daaruit voortvloeiende gevolgen blootstellen"*. Hij besluit de brief dan ook met de raad dringend in overweging te geven met de geestelijkheid in overleg te treden, opdat de catechismuslessen voortaan buiten de schooluren vallen,

*"en Uwe jeugd, gedurende de eigenlijk eenigste drie
leerjaren, niet langer aan het onderwijs onttrokken wor-
de, tot groote schade voor haar volgend maat-
schappelijk bestaan".*

Dussen, april 1996

HENK HELLEGERS

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.